

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 6. oktobra 2020*

„Predhodno odločanje – Prosto gibanje oseb – Delavci – Uredba (EU) št. 492/2011 – Člen 7(2) – Enako obravnavanje – Socialne ugodnosti – Člen 10 – Šoloobvezni otroci – Direktiva 2004/38/ES – Člen 24 – Dajatve socialne pomoči – Uredba (ES) št. 883/2004 – Člen 4 – Člen 70 – Posebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki – Delavec migrant, ki vzdržuje otroka, ki se šolata v državi članici gostiteljici“

V zadevi C-181/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (višje sodišče za spore s področja socialnega varstva v zvezni deželi Severno Porenje - Vestfalija, Nemčija) z odločbo z dne 14. februarja 2019, ki je na Sodišče prispela 25. februarja 2019, v postopku

Jobcenter Krefeld – Widerspruchsstelle

proti

JD,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, R. Silva de Lapuerta, podpredsednica, A. Arabadjiev, predsednik senata, A. Prechal (poročevalka), predsednica senata, M. Vilaras, M. Safjan, P. G. Xuereb, predsedniki senatov, L. S. Rossi, predsednica senata, in I. Jarukaitis, predsednik senata, J. Malenovský, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, sodniki, C. Toader, sodnica, N. Piçarra in A. Kumin, sodnika,

generalni pravobranilec: G. Pitruzzella,

sodni tajnik: D. Dittert, vodja oddelka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 26. februarja 2020,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Jobcenter Krefeld – Widerspruchsstelle S. Schwickert, agent,
- za JD J. Kruse, Rechtsanwalt,
- za nemško vlado J. Möller in S. Eisenberg, agenta,
- za poljsko vlado B. Majczyna, A. Siwek-Ślusarek in E. Borawska-Kędzierska, agenti,

* Jezik postopka: nemščina.

– za Evropsko komisijo E. Montaguti, B.-R. Killmann, J. Tomkin in M. Kellerbauer, agenti,
po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 14. maja 2020
izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 18 PDEU, členov 7 in 10 Uredbe (EU) št. 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji (UL 2011, L 141, str. 1), člena 24(2) Direktive 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 15) ter člena 4 Uredbe (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 72).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Jobcenter Krefeld – Widerspruchsstelle (zavod za zaposlovanje v Krefeldu – služba za pritožbe, Nemčija) (v nadaljevanju: Jobcenter) in JD, ker je ta zavod zadnjenavedenemu in njegovima hčerama zavrnil dodelitev dajatev iz osnovnega socialnega varstva, ki jih določa nemška zakonodaja.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2004/38

- 3 V uvodnih izjavah 3, 4, 10, 16 in 21 Direktive 2004/38 je navedeno:
 - „(3) Državljanstvo Unije bi moralo predstavljati temeljni status državljanov držav članic, ko uresničujejo svojo pravico do prostega gibanja in prebivanja. Zato je treba kodificirati in pregledati obstoječe instrumente Skupnosti, ki ločeno obravnavajo delavce, samozaposlene osebe kot tudi študente in druge nezaposlene osebe z namenom poenostavitve in krepitev pravice do prostega gibanja in prebivanja vseh državljanov Unije.
 - (4) Da bi presegli takšen sektorski in posamični pristop k pravici do prostega gibanja in prebivanja ter olajšali uresničevanje te pravice, je potreben enotni pravni akt, s katerim bo spremenjena Uredba Sveta (EGS) št. 1612/68 z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 15)] in razveljavljeni naslednji pravni akti:
[...]
- [...]
- (10) [...] [O]sebe, ki uresničujejo svojo pravico do prebivanja, vseeno ne bi smele postati nesorazmerno breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici v začetnem obdobju prebivanja. Zato bi morala biti pravica do prebivanja za državljane Unije in njihove družinske člane za obdobja, daljša od treh mesecev, zavezana pogojem.

[...]

(16) Dokler upravičenci pravice do prebivanja ne postanejo nesorazmerno breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici, ti ne bi smeli biti izgnani. [...] V nobenem primeru se ne bi smel sprejeti ukrep izгона [odstranitve] proti delavcem, samozaposlenim osebam ali iskalcem zaposlitve, kakor jih opredeljuje Sodišče, razen zaradi javnega reda ali javne varnosti.

[...]

(21) Vendar bi bilo treba prepustiti državi članici gostiteljici, da odloči, ali bo dodelila socialno pomoč drugim državljanom Unije kot tistim, ki so delavci ali samozaposlene osebe ali ki ohranijo ta status, ali njihovim družinskim članom za prve tri mesece prebivanja ali za daljše obdobje v primeru iskalcev zaposlitve ali pomoč za vzdrževanje v času študija, vključno s poklicnim usposabljanjem, pred pridobitvijo pravice do stalnega prebivališča.“

4 Člen 7 te direktive, naslovljen „Pravica do prebivanja za več kot tri mesece“, v odstavkih 1 in 3 določa:

„1. Vsi državljani Unije imajo pravico prebivati na ozemlju druge države članice v obdobju, daljšem od treh mesecev če:

(a) so delavci ali samozaposlene osebe v državi članici gostiteljici ali

[...]

3. Za namene odstavka 1(a) državljan Unije, ki ni več delavec ali samozaposlena oseba, ohrani status delavca ali samozaposlene osebe v naslednjih primerih:

[...]

(c) če je ustrezno prijavljen kot neprostovoljno brezposeln, potem ko se mu je iztekla pogodba o zaposlitvi za določen čas, krajši od enega leta, ali potem, ko je postal neprostovoljno brezposeln v prvih dvanajstih mesecih in se je prijavil kot iskalec zaposlitve pri ustreznem zavodu za zaposlovanje. V tem primeru ohrani status delavca za dobo najmanj šestih mesecev;

[...]“

5 Člen 14 navedene direktive, naslovljen „Ohranitev pravice do prebivanja“, v odstavkih 2 in 4 določa:

„2. Državljan Unije in njihovi družinski člani imajo pravico do prebivanja, predvideno v členih 7, 12 in 13, dokler izpolnjujejo pogoje določene v teh členih.

[...]

4. Z odstopanjem od odstavkov 1 in 2 ter brez poseganja v določbe poglavja VI se ukrep izгона v nobenem primeru ne sme sprejeti proti državljanom Unije ali njihovim družinskim članom, če:

[...]

(b) če so državljani Unije vstopili na ozemlje države članice gostiteljice z namenom iskanja zaposlitve. V tem primeru se državljanov Unije in njihovih družinskih članov ne sme izgnati, dokler lahko državljani Unije predložijo dokazilo o tem, da še naprej iščejo zaposlitev in da imajo resnično možnost, da se zaposlijo.“

6 Člen 24 Direktive 2004/38, naslovljen „Enako obravnavanje“, določa:

„1. Ob upoštevanju posebnih določb, ki so izrecno predvidene v Pogodbi in sekundarni zakonodaji, bi morali vsi državljani Unije, ki na podlagi te direktive prebivajo na ozemlju države članice gostiteljice, uživati enako obravnavanje kot državljani te države članice v okviru [področij, za katera se uporablja] Pogodbe[a]. [...]

2. Z odstopanjem od odstavka 1 država članica gostiteljica ni dolžna podeliti pravice do socialne pomoči v prvih treh mesecih prebivanja ali, kjer ustreza, v daljšem obdobju, predvidenem v členu 14(4)(b), [...] drugim osebam, razen delavcem, samozaposlenim osebam, osebam, ki ohranijo takšen status in članom njihovih družin.“

Uredba št. 883/2004

7 Člen 2 Uredbe št. 883/2004, naslovljen „Osebna veljavnost“, v odstavku 1 določa:

„Ta uredba se uporablja za državljane države članice, osebe brez državljanstva in begunce, ki stalno prebivajo v državi članici, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic, ter za njihove družinske člane in preživele osebe.“

8 Člen 3 te uredbe, naslovljen „Stvarna veljavnost“, določa:

„1. Ta uredba se uporablja za vso zakonodajo v zvezi z naslednjimi področji socialne varnosti:

[...]

(h) dajatve za brezposelnost;

[...]

(j) družinske dajatve.

[...]

3. Ta uredba se uporablja tudi za posebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo [...] prispevki, iz člena 70.“

9 Člen 4 navedene uredbe, naslovljen „Enako obravnavanje“, določa:

„Če v tej uredbi ni določeno drugače, imajo osebe, za katere se uporablja ta uredba, enake pravice in obveznosti po zakonodaji vsake države članice, kot državljani te države članice.“

10 Naslov III Uredbe št. 883/2004 vsebuje poglavje 9, ki se nanaša na „[p]osebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki“. V tem poglavju člen 70 te uredbe, naslovljen „Splošna določba“, določa:

„1. Ta člen se uporablja za tiste posebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki, ki se dodelijo po zakonodaji, ki ima zaradi osebne veljavnosti, ciljev in/ali pogojev za upravičenost značilnosti zakonodaje s področja socialne varnosti iz člena 3(1) in socialn[e] pomoči.

2. V tem poglavju ‚posebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki‘ pomenijo dajatve, ki:

(a) so namenjene zagotavljanju:

- (i) dodatnega, nadomestnega ali pomožnega zavarovanja tveganj, ki so zajeta v področja socialne varnosti iz člena 3(1), in ob upoštevanju ekonomskih in socialnih razmer v zadevni državi članici osebam zagotavljajo minimalni dohodek; [...]
- (ii) samo posebnega varstva invalidov, tesno povezanega s socialnim okoljem osebe v zadevni državi članici;

in

(b) se financirajo izključno iz obveznega obdavčenja, ki je namenjeno kritju splošne javne porabe in torej pogoji za dodelitev in izračun dajatev niso odvisni od kakršnega koli prispevka upravičenca. Vendar pa se dajatve, ki se kot dodatek dodelijo k dajatvi, za katero se plačujejo prispevki, samo zaradi tega ne štejejo za dajatve, za katere se plačujejo prispevki;

in

(c) [...] so navedene v Prilogi X.

3. Člen 7 in druga poglavja tega naslova se ne uporabljajo za dajatve iz odstavka 2 tega člena.

4. Dajatve iz odstavka 2 se dodeljujejo izključno v državi članici, v kateri oseba stalno prebiva, v skladu z njeno zakonodajo. Te dajatve dodeljuje nosilec v kraju stalnega prebivališča na svoje stroške.“

- 11 Priloga X k Uredbi št. 883/2004, v kateri so našteje „[p]osebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki“, v smislu člena 70(2)(c) te uredbe, določa, da v zvezi z Zvezno republiko Nemčijo med te dajatve spadajo tiste, namenjene „za kritje preživitinskih stroškov v okviru temeljnega zagotavljanja dajatev za iskalce zaposlitve, razen če so v zvezi s temi dajatvami izpolnjene zahteve za upravičenost do začasnega dodatka po prejemu nadomestila za primer brezposelnosti (člen 24(1) zvezka II zakonika o socialni varnosti)“.

Uredba št. 492/2011

- 12 V uvodni izjavi 1 Uredbe št. 492/2011 je navedeno:

„Uredba [št. 1612/68] je bila večkrat bistveno spremenjena. Zaradi jasnosti in racionalnosti bi bilo treba navedeno uredbo kodificirati.“

- 13 Člen 7(1) in (2) Uredbe št. 492/2011 določa:

„1. Delavec, ki je državljan države članice, na ozemlju drugih držav članic zaradi njegovega državljanstva ne sme biti obravnavan drugače kot domači delavci v zvezi z zaposlitvenimi in delovnimi pogoji, predvsem glede plačila, odpustitve in, če postane brezposeln, glede vrnitve na delovno mesto ali ponovne zaposlitve.

2. Delavec uživa enake socialne in davčne ugodnosti kot domači delavci.“

- 14 Člen 10 te uredbe določa:

„Otroci državljanov države članice, ki je zaposlen ali je bil zaposlen na ozemlju druge države članice, imajo pravico dostopa do splošnega izobraževanja, vajeništva in poklicnega usposabljanja pod enakimi pogoji kot državljani te države, če ti otroci prebivajo na njenem ozemlju.

Države članice si prizadevajo, da tem otrokom omogočijo čim boljše pogoje splošnega izobraževanja, vajeništva in poklicnega usposabljanja.“

Nemško pravo

- 15 Člen 7 Sozialgesetzbuch Zweites Buch (zvezek II zakonika o socialni varnosti) v različici z dne 22. decembra 2016 (BGBl. I, str. 3155) (v nadaljevanju: SGB II), določa:

„1) ¹Dajatve, predvidene v tem zvezku, se dodelijo osebam, ki:

1. so dopolnile 15 let in še niso dopolnile mejne starosti iz člena 7a,
2. so zmožne za delo,
3. so pomoči potrebne in
4. običajno prebivajo v Zvezni republiki Nemčiji (upravičenci, ki so zmožni za delo).

²Izvzeti so:

1. [...]
2. tuji državljani,
 - (a) ki nimajo pravice do prebivanja,
 - (b) katerih pravica do prebivanja izhaja izključno iz namena iskanja dela ali
 - (c) ki pridobijo pravico do prebivanja – samostojno ali vzporedno s pravico do prebivanja na podlagi točke (b) – na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011,

in njihovi družinski člani,

3. [...]
- 2) Dajatve prejemajo tudi osebe, ki v skupnosti iz potrebe živijo z upravičenci, ki so zmožni za delo. [...]

3) Del skupnosti iz potrebe so:

1. upravičenci, ki so zmožni za delo,

[...]

4. neporočeni otroci, ki so del gospodinjstva oseb, navedenih v točkah od 1 do 3, če še niso dopolnili 25 let in če iz svojih dohodkov ali premoženja ne morejo pridobiti dajatev, ki bi jim omogočale preživljanje.“

- 16 Člen 2 Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern (zakon o prostem gibanju državljanov Unije) v različici z dne 2. decembra 2014 (BGBl. I, str. 1922) (v nadaljevanju: FreizügG) določa:

„1) Državljanji Unije s pravico do prostega gibanja in njihovi družinski člani imajo pravico do vstopa na zvezno ozemlje in prebivanja na njem v skladu z določbami tega zakona.

2) Pravico do prostega gibanja na podlagi prava Unije imajo:

1. državljani Unije, ki želijo prebivati kot delavci ali nadaljevati poklicno usposabljanje,

1a. državljani Unije, ki iščejo zaposlitev, za največ šest mesecev, po tem času pa le, če lahko predložijo dokazilo, da še naprej iščejo zaposlitev in da imajo dejanske možnosti za zaposlitev,

[...]

6. družinski člani v skladu s pogoji iz členov 3 in 4.

3) [...] ²Neprostoovoljno brezposelni, ki so prijavljeni pri pristojnem zavodu za zaposlovanje in so bili zaposleni manj kot eno leto, pravico iz odstavka 1 ohranijo šest mesecev.“

17 Člen 3 FreizügG določa:

„1) ¹Družinski člani državljanov Unije iz člena 2(2), točke od 1 do 5, imajo pravico iz člena 2(1), če so v spremstvu navedenega državljana Unije ali če se mu pridružijo. [...]

2) Družinski člani so:

1. zakonec, partner in sorodniki v ravni vrsti oseb iz člena 2(2), točke od 1 do 5 in 7, ali njihovih zakoncev ali partnerjev, ki so mlajši od 21 let,

[...]

4) Otroci državljana Unije, ki ima pravico do prostega gibanja, in tisti od staršev, ki dejansko izvajajo starševsko skrb nad otroki, ohranijo pravico do prebivanja do zaključka izobraževanja, tudi po smrti ali odhodu državljana Unije, po katerem pridobijo pravico do prebivanja, če otroci prebivajo na zveznem ozemlju in obiskujejo izobraževalno ustanovo ali ustanovo za usposabljanje.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

18 JD, poljski državljan, je bil poročen s poljsko državljanko, s katero ima dve hčeri, rojeni leta 2005 in leta 2010. Od leta 2012 ali 2013 JD in njegova soproga živita ločeno. Konec leta 2012 in v začetku leta 2013 so se vsi družinski člani nastanili v Nemčiji. Hčeri prebivata predvsem s svojim očetom, pri katerem imata od leta 2015 stalno prebivališče. Soproga JD se je leta 2016 preselila na Poljsko.

19 Hčeri se v Nemčiji šolata od 1. avgusta 2016.

20 JD je bil od marca 2015 zaposlen v Nemčiji. Tako je bil od 6. marca do 1. septembra 2015 zaposlen na delovnem mestu pomočnika ključavničarja, nato pa je bil od 18. januarja do 31. oktobra 2016 za polni delovni čas zaposlen na delovnem mestu proizvodnega delavca. JD je bil od 4. oktobra do 7. decembra 2016 nezmožen za delo in je bil iz tega naslova upravičen do ohranitve izplačila plače s strani svojega delodajalca do 31. oktobra 2016, ko se je izteklo njegovo delovno razmerje, nato pa je bil do 7. decembra 2016 upravičen do dodelitve nadomestila za bolniško odsotnost iz sistema socialne varnosti.

21 Nato je od 23. februarja do 13. aprila 2017 in od 12. junija do 23. oktobra 2017 prejemal nadomestilo v okviru zavarovanja za primer brezposelnosti.

22 JD od 2. januarja 2018 ponovno opravlja delo s polnim delovnim časom.

- 23 JD in njegovi hčeri so od 1. septembra 2016 do 7. junija 2017 prejeli dajatve iz osnovnega socialnega varstva na podlagi SGB II, in sicer JD „denarno nadomestilo za brezposelnost“ (*Arbeitslosengeld II*) in obe hčeri „socialne dodatke“ (*Sozialgeld*) (v nadaljevanju skupaj: dajatve za kritje preživitinskih stroškov iz postopka v glavni stvari).
- 24 JD je junija 2017 zase in za svoji hčeri zaprosil za ohranitev izplačila dajatev za kritje preživitinskih stroškov iz postopka v glavni stvari. Jobcenter je z odločbo z dne 13. junija 2017, ki je bila potrjena 27. julija 2017 po pritožbi JD, to prošnjo zavrnil na podlagi člena 7(1), drugi stavek, točka 2, SGB II, ker JD ni ohranil statusa zaposlene osebe in je prebival v Nemčiji zgolj zato, da bi iskal zaposlitev.
- 25 JD in njegovi hčeri so nato pri Sozialgericht Düsseldorf (socialno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) vložili tožbo, s katero so predlagali, naj se ta odločba razglasi za nično in naj se Jobcenter naloži, naj jim dodeli dajatve za kritje preživitinskih stroškov iz postopka v glavni stvari za obdobje od 8. junija do 31. decembra 2017 (v nadaljevanju: sporno obdobje).
- 26 To sodišče je s sodbo z dne 8. maja 2018 tej tožbi ugodilo in Jobcenter naložilo, naj izplača zahtevane dajatve. Presodilo je, da se JD sicer ne more več sklicevati na ohranitev statusa zaposlene osebe v spornem obdobju, da bi lahko pravico do prebivanja utemeljil s členom 2 FreizügG, vendar je tako pravico pridobil tudi iz pravice do prebivanja, ki je bila njegovima hčerama priznana na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011. Zadržani, ki prebivata in se šolata v Nemčiji, lahko namreč kot mladoletna otroka nekdanjega delavca migranta, ki je bil zaposlen v tej državi članici, uveljavljata pravico do prebivanja na podlagi tega člena 10, ki naj bi nato utemeljevala pravico do prebivanja njunega očeta kot tistega od staršev, ki ima dejansko pravico do varstva in vzgoje. Po mnenju navedenega sodišča je pravica do prebivanja, ki izhaja iz navedenega člena 10, za namene izobraževanja in usposabljanja otrok (nekdanjega) delavca migranta samostojna in neodvisna od pravic do prebivanja, ki jih določa Direktiva 2004/38. Pravilo, ki je določeno v členu 24(2) te direktive in odstopa od načela enakega obravnavanja na področju socialne pomoči, naj se zato ne bi uporabljalo, če pravica do prebivanja zadevnega državljan Unije temelji na členu 10 Uredbe št. 492/2011. Izključitev pravice do dajatev socialne pomoči, določena v členu 7(1), drugi stavek, točka 2(c), SGB II za tuje državljane in njihove družinske člane, ki pravico do prebivanja pridobijo na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, naj torej ne bi bila v skladu s pravom Unije.
- 27 Jobcenter je 4. julija 2018 pri predložitvenem sodišču vložil pritožbo zoper to sodbo.
- 28 To sodišče navaja, na prvem mestu, da je nacionalna sodna praksa razdeljena glede vprašanja, ali se pravilo o odstopanju na področju socialne pomoči, določeno v členu 24(2) Direktive 2004/38, lahko neposredno ali po analogiji uporablja tudi za državljane Unije, ki imajo pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011 in ki so zaprosili za dodelitev dajatev za kritje preživitinskih stroškov, kot so te iz postopka v glavni stvari, ki so dajatve socialne pomoči v smislu prvonavedene določbe.
- 29 Poleg tega naj bi nemški zakonodajalec s sprejetjem člena 7(1), drugi stavek, točka 2(c), SGB II menil, da je treba člen 24(2) Direktive 2004/38 uporabiti za položaje, v katerih imajo državljani Unije poleg pravice do prebivanja zaradi iskanja zaposlitve tudi pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, za izognitev temu, da bi bil pravilom Direktive 2004/38 odvzet učinek in da bi navedeni državljani postali nesorazmerno breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici.
- 30 Predložitveno sodišče pa meni, da za pravico do prebivanja, dodeljeno na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, ne veljajo določbe Direktive 2004/38. Glede tega se opira na sodbi z dne 23. februarja 2010, Ibrahim in Secretary of State for the Home Department (C-310/08, EU:C:2010:80), in z dne 23. februarja 2010, Teixeira (C-480/08, EU:C:2010:83), s katerima je Sodišče priznalo samostojnost pravice do prebivanja, ki temelji na členu 12 Uredbe št. 1612/68, ki je določba, katere besedilo je enako besedilu člena 10 Uredbe št. 492/2011. Poleg tega naj zakonodajalec Unije ne bi obravnaval

možnosti sprejetja zadnjenavedene uredbe, s katero je bila razveljavljena in nadomeščena Uredba št. 1612/68, da bi omejil načelo enakega obravnavanja, ki izhaja iz Uredbe št. 1612/68, kot ga je razložilo Sodišče.

- 31 Na drugem mestu, vprašanje možnosti uporabe člena 24(2) Direktive 2004/38 naj bi se postavljalo tudi z vidika člena 4 Uredbe št. 883/2004. Ta uredba naj bi se v obravnavanem primeru uporabljala, ker je bil JD v Nemčiji vključen v sistem družinskih dajatev v smislu člena 3(1)(j) navedene uredbe in v sistem socialne pomoči za primer brezposelnosti v smislu člena 3(1)(h) te uredbe. Dajatve za kritje preživninskih stroškov, določene s SGB II, naj bi bile posebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki, v smislu člena 3(3) in člena 70(2) Uredbe št. 883/2004, za katere naj bi se uporabljalo načelo enakega obravnavanja, določeno v členu 4 te uredbe.
- 32 V teh okoliščinah je Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (višje sodišče za spore s področja socialnega varstva v zvezni deželi Severno Porenje - Vestfalija, Nemčija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali je izključitev državljanov Unije, ki imajo pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, iz prejemanja dajatev socialne pomoči v smislu člena 24(2) Direktive 2004/38 združljiva z načelom enakega obravnavanja iz člena 18 PDEU v povezavi s členoma 10 in 7 Uredbe št. 492/2011?
- (a) Ali se dajatev socialne pomoči v smislu člena 24(2) Direktive 2004/38 šteje za socialno ugodnost v smislu člena 7(2) Uredbe št. 492/2011?
- (b) Ali se pravilo o odstopanju iz člena 24(2) Direktive 2004/38 uporablja za načelo enakega obravnavanja iz člena 18 PDEU v povezavi s členoma 10 in 7 Uredbe št. 492/2011?
2. Ali je izključitev državljanov Unije iz prejemanja posebnih denarnih dajatev, za katere se ne plačujejo prispevki, v smislu členov 3(3) in 70(2) Uredbe št. 883/2004 združljiva z načelom enakega obravnavanja iz člena 18 PDEU v povezavi s členom 4 Uredbe št. 883/2004, če imajo ti državljani pravico do prebivanja iz člena 10 Uredbe št. 492/2011 in so vključeni v sistem socialnega zavarovanja ali sistem družinskih dajatev v smislu člena 3(1) Uredbe št. 883/2004?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 33 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 18, prvi odstavek, PDEU ter člen 7(2) in člen 10 Uredbe št. 492/2011 razlagati tako, da ob upoštevanju člena 24(2) Direktive 2004/38 ne nasprotujejo ureditvi države članice, na podlagi katere so državljani druge države članice in njegova mladoletna otroka, ki imajo v prvonavedeni državi članici zaradi šolanja teh otrok v tej državi vsi pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, v vseh okoliščinah in samodejno izključeni iz pravice do dajatev za zagotovitev kritja njihovih preživninskih stroškov.

Pravica do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011

- 34 Opozoriti je treba, da člen 10 Uredbe št. 492/2011 določa, da so otroci državljana države članice, ki je zaposlen ali je bil zaposlen na ozemlju druge države članice, v državi članici gostiteljici, kadar prebivajo v tej državi, upravičeni do enakega obravnavanja kot državljani te države članice glede dostopa do izobraževanja. Pred začetkom veljavnosti Uredbe št. 492/2011 je bila ta pravica določena v členu 12 Uredbe št. 1612/68, katerega besedilo je bilo enako besedilu člena 10 Uredbe št. 492/2011, pri čemer je zadnjenavedena uredba prvonavedeno razveljavila in nadomestila, da bi bila ta zaradi jasnosti in

racionalnosti kodificirana, kot je razvidno iz uvodne izjave 1 Uredbe št. 492/2011. Zato je sodna praksa Sodišča glede člena 12 Uredbe št. 1612/68 upoštevana tudi za razlago člena 10 Uredbe št. 492/2011.

- 35 Iz te sodne prakse izhaja, prvič, da ima otrok delavca migranta ali nekdanjega delavca migranta lastno pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici na podlagi pravice do enakega obravnavanja glede dostopa do izobraževanja, če se želi v tej državi članici še naprej splošno izobraževati. Drugič, priznanje lastne pravice do prebivanja temu otroku pomeni, da se prizna ustrezna pravica do prebivanja tistemu od staršev, ki ima dejansko pravico do varstva in vzgoje tega otroka (glej v tem smislu sodbi z dne 17. septembra 2002, *Baumbast in R*, C-413/99, EU:C:2002:493, točki 63 in 75, ter z dne 23. februarja 2010, *Teixeira*, C-480/08, EU:C:2010:83, točka 36).
- 36 Cilj Uredbe št. 1612/68 in Uredbe št. 492/2011, to je zagotoviti prosto gibanje delavcev, namreč zahteva, da se določijo optimalni pogoji za vključitev družine delavca v državo članico gostiteljico, pri čemer lahko zavrnitev možnosti staršem, ki imajo dejansko pravico do varstva in vzgoje otroka, da bi ostali v državi članici gostiteljici med njihovim šolanjem, tem otrokom odvzame pravico, ki jim jo je priznal zakonodajalec Unije (sodba z dne 23. februarja 2010, *Ibrahim in Secretary of State for the Home Department*, C-310/08, EU:C:2010:80, točka 55 in navedena sodna praksa).
- 37 Tako člen 10 Uredbe št. 492/2011 otroku v povezavi s pravico do dostopa do izobraževanja, ki jo ima, priznava samostojno pravico do prebivanja, ki ni odvisna od tega, ali eden od staršev ali starša, ki imata pravico do varstva in vzgoje tega otroka, ohranita status delavca migranta v državi članici gostiteljici. To, da zadevni od staršev ta status izgubi, prav tako ne vpliva na njegovo pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, saj ta pravica ustreza pravici do prebivanja otroka, v zvezi s katerim ima dejansko pravico do varstva in vzgoje (glej v tem smislu sodbi z dne 17. septembra 2002, *Baumbast in R*, C-413/99, EU:C:2002:493, točke 63, 70 in 75, ter z dne 23. februarja 2010, *Teixeira*, C-480/08, EU:C:2010:83, točke 37, 46 in 50).
- 38 Glede tega je treba dodati, da je treba člen 10 Uredbe št. 492/2011 uporabiti samostojno v razmerju do določb prava Unije, kot so določbe Direktive 2004/38, ki urejajo pogoje za uresničevanje pravice do prebivanja v drugi državi članici (glej v tem smislu sodbi z dne 23. februarja 2010, *Ibrahim in Secretary of State for the Home Department*, C-310/08, EU:C:2010:80, točka 42, in z dne 23. februarja 2010, *Teixeira*, C-480/08, EU:C:2010:83, točki 53 in 54).
- 39 Iz tega sledi, da se lahko otroci državljana države članice, ki dela ali je delal v državi članici gostiteljici, tako kot tisti od staršev, ki ima dejansko pravico do varstva in vzgoje teh otrok, v zadnjenavedeni državi sklicujejo na samostojno pravico do prebivanja zgolj na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, ne da bi morali izpolniti pogoje, opredeljene z Direktivo 2004/38, med katerimi je pogoj, da imajo zadevne osebe dovolj sredstev in celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v navedeni državi (glej v tem smislu sodbo z dne 23. februarja 2010, *Ibrahim in Secretary of State for the Home Department*, C-310/08, EU:C:2010:80, točka 59).

Pravica do enakega obravnavanja na podlagi člena 7 Uredbe št. 492/2011

- 40 Zdi se, da predložitveno sodišče tako kot Evropska komisija meni, da se osebe, ki pravico do prebivanja pridobijo na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, lahko utemeljeno sklicujejo na načelo enakega obravnavanja, določeno v členu 7 te uredbe, zlasti v njegovem odstavku 2, ki se nanaša na dodelitev socialnih ugodnosti, do katerih so upravičeni domači delavci. Nemška vlada, nasprotno, meni, da ni tako.
- 41 Prvič, v zvezi s stvarnim področjem uporabe zadnjenavedene določbe pojem „socialna ugodnost“ v smislu te določbe zajema vse ugodnosti, ki so, ne glede na to, ali so povezane s pogodbo o zaposlitvi ali ne, na splošno priznane domačim delavcem predvsem zaradi njihovega objektivnega statusa delavca ali zgolj zaradi njihovega stalnega prebivališča na nacionalnem ozemlju in katerih razširitev na delavce,

ki so državljani drugih držav članic, torej ne more olajšati njihove mobilnosti v Uniji in zato njihove vključenosti v državo članico gostiteljico (sodba z dne 18. decembra 2019, Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne Bratislava in drugi, C-447/18, EU:C:2019:1098, točka 47).

- 42 Ker je v obravnavanem primeru namen dajatev za kritje preživninskih stroškov iz postopka v glavni stvari, kot je navedlo predložitveno sodišče, upravičencem zagotoviti sredstva za preživljanje, je treba ugotoviti, da te dajatve prispevajo k njihovi vključitvi v družbo države članice gostiteljice. Navedene dajatve zato pomenijo socialne ugodnosti v smislu člena 7(2) Uredbe št. 492/2011 (glej v tem smislu sodbo z dne 27. marca 1985, Hoeckx, 249/83, EU:C:1985:139, točka 22).
- 43 Drugič, glede osebnega področja uporabe člena 7(2) Uredbe št. 492/2011 na eni strani iz besedila te določbe, zlasti iz uporabe izraza „delavec“, izhaja, da to področje uporabe ustreza področju uporabe člena 7(1) te uredbe, ki v skladu z izrazi iz zadnjenavedene določbe zajema delavce, ki so – tako kot JD – „posta[li] brezposeln[i]“ v državi članici gostiteljici. Zato člen 7(2) Uredbe št. 492/2011 – kot je generalni pravobranilec navedel v točki 63 sklepnih predlogov – zagotavlja varstvo, ki presega zgolj njihovo obdobje zaposlitve.
- 44 Na drugi strani je člen 7(2) Uredbe št. 492/2011 poseben izraz načela enakega obravnavanja iz člena 45(2) PDEU na posebnem področju dodeljevanja socialnih ugodnosti in ga je treba razlagati enako kot zadnjenavedeno določbo (sodba z dne 18. decembra 2019, Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne Bratislava in drugi, C-447/18, EU:C:2019:1098, točka 39).
- 45 Zato delavci v smislu člena 45 PDEU spadajo na področje uporabe člena 7(2) Uredbe št. 492/2011, saj medtem ko so državljani držav članic, ki se gibajo zaradi iskanja zaposlitve, upravičeni do načela enakega obravnavanja le pri dostopu do trga dela, lahko državljani, ki so že na tem trgu dela, na podlagi tega člena 7(2) zahtevajo enake socialne in davčne ugodnosti kot domači delavci (glej v tem smislu sodbo z dne 23. marca 2004, Collins, C-138/02, EU:C:2004:172, točka 31).
- 46 Čeprav ni sporno, da je bil JD v spornem obdobju v Nemčiji brezposeln, prav tako ni sporno, da je bil prej v tej državi članici zaposlen.
- 47 Zato zgolj dejstvo, da je JD v tem obdobju postal ekonomsko neaktiven, ne more privedi do izključitve uporabe načela enakega obravnavanja, določenega v členu 7(2) Uredbe št. 492/2011.
- 48 Poleg tega – kot izhaja iz sodne prakse, navedene med drugim v točki 37 te sodbe – lahko pravice, ki pripadajo družinskim članom delavca Unije na podlagi Uredbe št. 492/2011, v nekaterih okoliščinah obstajajo tudi po prenehanju delovnega razmerja (glej v tem smislu sodbo z dne 17. septembra 2002, Baumbast in R, C-413/99, EU:C:2002:493, točka 70).
- 49 Kot je v bistvu prav tako navedel generalni pravobranilec v točkah 54 in 55 sklepnih predlogov, pravica do prebivanja otrok takega delavca, ki temelji na členu 10 Uredbe št. 492/2011, in posledično pravica tistega od staršev, ki ima pravico do varstva in vzgoje, potem ko sta pridobljeni, postaneta samostojni glede na prvotno pravico do prebivanja, ki temelji na statusu delavca zadevnega od staršev, in se bosta lahko podaljšali po izgubi tega statusa, da bi se tem otrokom zagotovilo okrepljeno pravno varstvo, s čimer bi se tako preprečilo, da pravici do enakega obravnavanja teh otrok glede dostopa do izobraževanja ne bi bil odvzet polni učinek.
- 50 Enako mora veljati, če imajo otroci in tisti od staršev, ki ima dejansko pravico do varstva in vzgoje, pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, za pravico do enakega obravnavanja na področju dodelitve socialnih ugodnosti, določeno v členu 7(2) navedene uredbe. V takem položaju namreč zadnjenavedena pravica – tako kot navedene „izvedene“ pravice do prebivanja – prvotno izhaja iz tega, da ima zadevni od staršev status delavca, in jo je treba po izgubi tega statusa ohraniti iz istih razlogov, kot so tisti, s katerimi je bila utemeljena ohranitev teh pravic do prebivanja.

- 51 Taka razlaga člena 7(2) Uredbe št. 492/2011 v povezavi s členom 10 te uredbe prispeva k uresničitvi cilja te uredbe, ki je spodbujanje prostega gibanja delavcev, ker omogoča ustvarjanje optimalnih pogojev za vključevanje družinskih članov državljanov Unije, ki so uveljavljali to svobodo in opravljali poklicno dejavnost v državi članici gostiteljici.
- 52 Tako se osebi, kot je JD, ki namerava s svojo družino zapustiti izvirno državo članico, da bi delala v drugi državi članici, v kateri želi šolati svoje otroke, s to razlago preprečuje, da bi bila, če bi izgubila status delavca, izpostavljena tveganju, da bi morala prekiniti šolanje svojih otrok in se vrniti v svojo izvirno državo, ker ne bi mogla prejemati socialnih dajatev, ki jih država članica gostiteljica zagotavlja svojim državljanom in ki bi njeni družini omogočale, da bi imela zadostna sredstva za preživljanje v tej državi članici.
- 53 V istem smislu je Sodišče poleg tega v položaju otroka delavca iz države članice, ki je bil zaposlen v drugi državi članici in se je vrnil v svojo izvirno državo, menilo, da ta otrok, ki je imel pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici na podlagi člena 12 Uredbe št. 1612/68, ohrani pravico do pomoči, dodeljene za vzdrževanje in izobraževanje zaradi nadaljnjega srednješolskega izobraževanja ali posrednješolskega študija, kar je pomoč, ki je opredeljena kot „socialna ugodnost“ v smislu člena 7(2) navedene uredbe, ker bi se sicer navedenemu členu 12 odvzel vsakršen učinek (glej v tem smislu sodbo z dne 15. marca 1989, Echternach in Moritz, 389/87 in 390/87, EU:C:1989:130, točki 23 in 34).
- 54 Če ima otrok v državi članici gostiteljici pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, ima ta otrok tako kot tisti od staršev, ki ima dejansko pravico do varstva in vzgoje tega otroka, pravico do enakega obravnavanja, določeno v členu 7(2) te uredbe, tudi če je ta od staršev izgubil status delavca.
- 55 Iz tega sledi, da imajo osebe, ki imajo pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, tudi pravico do enakega obravnavanja pri dodeljevanju socialnih ugodnosti, določeno v členu 7(2) te uredbe, tudi če se te osebe ne morejo več sklicevati na status delavca, na podlagi katerega so prvotno pridobile pravico do prebivanja.

Možnost uporabe člena 24(2) Direktive 2004/38 za državljane Unije, ki imajo pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011

- 56 Člen 24 Direktive 2004/38 v odstavku 1 določa, da bi morali vsi državljani Unije, ki na podlagi te direktive prebivajo na ozemlju države članice gostiteljice, uživati enako obravnavanje kot državljani te države članice v okviru področij, za katera se uporablja Pogodba. Odstavek 2 tega člena določa, da z odstopanjem od odstavka 1 država članica gostiteljica ni dolžna podeliti pravice do socialne pomoči v prvih treh mesecih prebivanja ali, kjer je to ustrezno, v daljšem obdobju, predvidenem v členu 14(4)(b) Direktive 2004/38, drugim osebam razen delavcem, samozaposlenim osebam, osebam, ki ohranijo takšen status, in članom njihovih družin.
- 57 Glede tega je treba spomniti, da je treba dajatve, kot so dajatve za kritje preživitinskih stroškov iz postopka v glavni stvari, katerih namen je, da se z njimi njihovim upravičencem priznajo minimalna sredstva za kritje preživitinskih stroškov, da se jim omogoči človeka dostojno življenje, šteti za „dajatve socialne pomoči“ v smislu člena 24(2) Direktive 2004/38 (glej v tem smislu sodbi z dne 15. septembra 2015, Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597, točke od 44 do 46, in z dne 25. februarja 2016, García-Nieto in drugi, C-299/14, EU:C:2016:114, točka 37).
- 58 Sodišče je v točkah 57 in 58 sodbe z dne 15. septembra 2015, Alimanovic (C-67/14, EU:C:2015:597), menilo tudi, da se država članica gostiteljica lahko opre na odstopanje, določeno v členu 24(2) Direktive 2004/38, da bi državljanu Unije, ki ima pravico do prebivanja zgolj na podlagi člena 14(4)(b) te direktive, zavrnila dodelitev dajatev socialne pomoči, kakršne so dajatve za kritje preživitinskih stroškov iz postopka v glavni stvari.

- 59 Vendar se je Sodišče v tej sodbi – kot je razvidno iz točke 40 navedene sodbe – oprlo na predpostavko nacionalnega sodišča, v skladu s katero imajo zadevne osebe samo pravico do prebivanja zaradi iskanja zaposlitve, ki temelji na zadnji navedeni določbi Direktive 2004/38. O položaju, v katerem imajo zadevne osebe – kot v obravnavanem primeru – pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, se ni izreklo.
- 60 Glede takega položaja je treba na eni strani spomniti, da je Sodišče že večkrat razsodilo, da je treba odstavek 2 člena 24 Direktive 2004/38 kot odstopanje od načela enakega obravnavanja, ki je določeno v členu 18, prvi odstavek, PDEU, pri čemer je člen 24(1) Direktive 2004/38 zgolj poseben izraz tega načela, razlagati ozko in v skladu z določbami Pogodbe, vključno s tistimi, ki se nanašajo na državljanstvo Unije in prosto gibanje delavcev (sodba z dne 21. februarja 2013, N., C-46/12, EU:C:2013:97, točka 33).
- 61 Na drugi strani je treba pri razlagi določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi kontekst in cilje, ki se želijo doseči z ureditvijo, katere del je (sodba z dne 18. januarja 2017, NEW WAVE CZ, C-427/15, EU:C:2017:18, točka 19 in navedena sodna praksa).
- 62 Prvič, iz besedila člena 24(2) Direktive 2004/38 je razvidno, da lahko države članice „[z] odstopanjem od odstavka 1“ tega člena 24 pod nekaterimi pogoji zavrnejo podelitev pravice do dajatev socialne pomoči nekaterim kategorijam oseb. Ta določba se zato izrecno razume kot odstopanje od načela enakega obravnavanja, ki je določeno v členu 24(1) te direktive. To odstopanje pa se uporablja le za osebe, ki spadajo pod ta odstavek 1, in sicer za državljane Unije, ki prebivajo na ozemlju države članice gostiteljice „v skladu z [navedeno] direktivo“.
- 63 Drugič, iz zakonodajnega okvira te določbe je razvidno, da je bila Direktiva 2004/38 sicer sprejeta, da bi se kodificirali in pregledali, kot je navedel zakonodajalec Unije v njenih uvodnih izjavah 3 in 4, „obstoječi instrumenti [prava Unije]“, ki ločeno obravnavajo delavce, samozaposlene osebe, študente in druge nezaposlene osebe, z namenom poenostavitve in krepitev pravice do prostega gibanja in prebivanja vseh državljanov Unije, pri čemer bi se presegel prejšnji sektorski in razdrobljen pristop.
- 64 Vendar ta postopek kodificiranja ni bil izčrpen. Ob sprejetju Direktive 2004/38 namreč člen 12 Uredbe št. 1612/68, ki je dobesečno povzet v členu 10 Uredbe št. 492/2011, ni bil niti razveljavljen niti spremenjen. Nasprotno, ta direktiva je bila zasnovana tako, da je v skladu z navedenim členom 12 Uredbe št. 1612/68 in sodno prakso, s katero je bil ta člen razlagan. Zato s to direktivo ni mogoče niti podvomiti o avtonomiji pravic, ki temeljijo na členu 10 Uredbe št. 492/2011, niti spremeniti njihovega obsega (glej v tem smislu sodbo z dne 23. februarja 2010, Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83, točke 54 in od 56 do 58).
- 65 Zato upoštevanje okvira, v katerega je umeščen člen 24 Direktive 2004/38, potrjuje razlago, v skladu s katero se odstopanje od načela enakega obravnavanja, določeno v odstavku 2 tega člena, uporablja le v položajih, ki spadajo pod njegov odstavek 1, in sicer v položajih, v katerih pravica do prebivanja temelji na tej direktivi, in ne v položajih, v katerih ta pravica temelji samostojno na členu 10 Uredbe št. 492/2011.
- 66 Nazadnje, tretjič, take razlage ne omaje cilj člena 24(2) Direktive 2004/38, ki je ohraniti finančno ravnovesje sistema socialne pomoči držav članic, tako da se prepreči, da bi osebe, ki uresničujejo svojo pravico do prebivanja, postale nesorazmerno breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici, kot je razvidno iz uvodne izjave 10 te direktive.
- 67 Glede tega je namreč treba ugotoviti, da se položaj državljana Unije, kot je JD, ki je, preden je postal brezposeln v državi članici gostiteljici, tam delal in šolal svoje otroke ter ki ima zato pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, ob upoštevanju tega cilja znatno razlikuje od položaja državljanov Unije, ki so s členom 24(2) Direktive 2004/38 izrecno izključeni iz pravice do dajatev socialne pomoči, in sicer na eni strani tistih, ki – kot je bilo v zadevi, v kateri je bila izdana

sodba z dne 25. februarja 2016, García-Nieto in drugi (C-299/14, EU:C:2016:114) – imajo na podlagi člena 6(1) navedene direktive pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici za omejeno obdobje treh mesecev, in na drugi strani tistih, ki imajo tam pravico do prebivanja zgolj na podlagi člena 14(4)(b) Direktive 2004/38 zaradi iskanja zaposlitve.

- 68 Položaj, značilen za obravnavano zadevo, se razlikuje tudi od položaja v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 11. novembra 2014, Dano (C-333/13, EU:C:2014:2358). Zадnjenavedena zadeva se je namreč nanašala na ekonomsko neaktivne državljane države članice, ki so uresničevali pravico do prostega gibanja zgolj zato, da bi pridobili socialno pomoč v drugi državi članici, in ki v državi članici gostiteljici niso imeli pravice do prebivanja na podlagi Direktive 2004/38 ali druge določbe prava Unije. V teh okoliščinah je Sodišče razsodilo, da bi bilo to, da se takim osebam prizna pravica do socialnih dajatev pod enakimi pogoji, kot veljajo za državljane te države članice, v nasprotju s ciljem, navedenim v točki 66 te sodbe.
- 69 Poleg tega, čeprav osebe, kot so JD in njegovi hčeri, prav tako spadajo na področje uporabe člena 24 Direktive 2004/38, vključno z odstopanjem, določenim v odstavku 2 tega člena, ker imajo pravico do prebivanja na podlagi člena 14(4)(b) te direktive, ostaja dejstvo, da zoper njih ni mogoče uveljavljati navedenega odstopanja, saj se lahko sklicujejo tudi na samostojno pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011.
- 70 Po eni strani je namreč Sodišče glede iskalcev zaposlitve že menilo, da se odstopanje, določeno v členu 24(2) Direktive 2004/38, uporablja le za državljane Unije, ki imajo pravico do prebivanja zgolj na podlagi člena 14(4)(b) te direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 15. septembra 2015, Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597, točka 58). Po drugi strani okoliščina, da imajo iskanci zaposlitve posebne pravice na podlagi navedene direktive, glede na samostojnost ureditev, ki ju določata ta direktiva in Uredba št. 492/2011, ne more pomeniti zmanjšanja pravic, ki jih take osebe lahko pridobijo na podlagi te uredbe.
- 71 Poleg tega – kot je pravilno navedla Komisija – bi bilo paradoksalno člen 24(2) Direktive 2004/38 razlagati tako, da bi bilo treba odreči dajatve socialne pomoči osebam, ki lahko uveljavljajo ne samo pravico do prebivanja kot starši na podlagi Uredbe št. 492/2011, ampak tudi pravico do prebivanja kot iskalec zaposlitve na podlagi Direktive 2004/38. Posledica take razlage bi bila namreč to, da bi iz pravice do enakega obravnavanja v primerjavi z domačimi državljani na področju socialne pomoči izključili enega od staršev in njegove otroke, ki imajo pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, če se ta od staršev odloči iskati zaposlitev na ozemlju države članice gostiteljice.

Obstoj različnega obravnavanja z vidika člena 7(2) Uredbe št. 492/2011

- 72 Člen 7(2) Uredbe št. 492/2011, na katerega se lahko sklicujejo osebe, ki imajo pravico do prebivanja na podlagi člena 10 te uredbe, kot je bilo poudarjeno v točki 55 te sodbe, v bistvu določa, da delavec, ki je državljan države članice, v državi članici gostiteljici, tudi če je postal brezposeln, uživa enake socialne in davčne ugodnosti kot domači delavci.
- 73 To, da se na podlagi nacionalne določbe, kot je člen 7(1), drugi stavek, točka 2(c), SGB II, osebe, ki so tako kot JD in njegovi hčeri državljani druge države članice, ki pridobijo pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, izključijo iz vsakršne pravice do dajatev za kritje preživitinskih stroškov, pomeni različno obravnavanje na področju dajatev socialne varnosti v primerjavi z domačimi državljani.
- 74 Glede tega je bilo v točki 44 te sodbe opozorjeno, da je člen 7(2) Uredbe št. 492/2011 poseben izraz – na posebnem področju dodelitve socialnih ugodnosti – načela enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije na podlagi državljanstva.

- 75 Dodati je treba, prvič, da to, da je šolanim otrokom in tistemu od njihovih staršev, ki ima dejansko pravico do varstva in vzgoje teh otrok, na ozemlju države članice gostiteljice priznana samostojna pravica do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, predpostavlja, da je ta od staršev vstopil na trg dela te države članice, kot izhaja iz sodne prakse, navedene v točki 37 te sodbe. Zato in kot je bilo poudarjeno v točki 67 te sodbe, krog potencialnih upravičencev do take pravice do prebivanja ne ustreza krogu upravičencev državljanov drugih držav članic, ki so prišli na ozemlje države članice gostiteljice, da bi tam iskali prvo zaposlitev. Ta pravica je poleg tega omejena, ker preneha najpozneje, ko otrok konča šolanje (glej v tem smislu sodbo z dne 8. maja 2013, Alarape in Tijani, C-529/11, EU:C:2013:290, točka 24).
- 76 Drugič, položaj državljana druge države članice, ki je že vstopil na trg dela države članice gostiteljice in ki ima tudi pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, je treba razlikovati od položaja, v katerem naj bi obstajali indici, da je zadevni nekdanji delavec zlorabil pravico, za katero ne veljajo pravila prava Unije, ker naj bi ta umetno ustvaril pogoje za pridobitev zadevnih socialnih ugodnosti na podlagi člena 7(2) Uredbe št. 492/2011 (glej po analogiji sodbo z dne 17. julija 2014, Torresi, C-58/13 in C-59/13, EU:C:2014:2088, točki 42 in 46). Vendar kot je poudarila tudi Komisija, spis, ki je na voljo Sodišču, ne vsebuje nobenega elementa, na podlagi katerega bi bilo mogoče ugotoviti obstoj take zlorabe pravice ali kakršne koli goljufije v obravnavani zadevi.
- 77 Tako je izključitev ekonomsko neaktivnih državljanov drugih držav članic, ki imajo samostojno pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, iz vseh pravic do dajatev za kritje preživitinskih stroškov iz postopka v glavni stvari v nasprotju s členom 7(2) Uredbe št. 492/2011 v povezavi s členom 10 te uredbe.
- 78 Nazadnje, glede člena 18, prvi odstavek, PDEU iz ustaljene sodne prakse izhaja, da se ta določba samostojno uporablja le v položajih, urejenih s pravom Unije, za katere Pogodba DEU ne določa posebnih pravil o prepovedi diskriminacije (sodba z dne 11. junija 2020, TÜV Rheinland LGA Products in Allianz IARD, C-581/18, EU:C:2020:453, točka 31 in navedena sodna praksa). Načelo prepovedi diskriminacije pa je bilo na področju prostega gibanja delavcev uvedeno s členom 45 PDEU (sodba z dne 10. oktobra 2019, Krah, C-703/17, EU:C:2019:850, točka 19 in navedena sodna praksa), ki je, kot je bilo opozorjeno v točki 44 te sodbe, na posebnem področju dodelitve socialnih ugodnosti posebej izražen v členu 7(2) Uredbe št. 492/2011. Zato člena 18 PDEU ni treba razlagati.
- 79 Glede na vse zgornje preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 7(2) in člen 10 Uredbe št. 492/2011 razlagati tako, da nasprotujeta ureditvi države članice, na podlagi katere so državljani druge države članice in njegova mladoletna otroka, ki imajo v prvonavedeni državi članici zaradi šolanja teh otrok v tej državi vsi pravico do prebivanja na podlagi člena 10 te uredbe, v vseh okoliščinah in samodejno izključeni iz pravice do dajatev za zagotovitev kritja njihovih preživitinskih stroškov. Te razlage ne omaje člen 24(2) Direktive 2004/38.

Drugo vprašanje

- 80 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4 Uredbe št. 883/2004 v povezavi s členom 3(3) in členom 70(2) te uredbe razlagati tako, da ob upoštevanju člena 24(2) Direktive 2004/38 ne nasprotuje ureditvi države članice, v skladu s katero so državljani druge države članice in njegova mladoletna otroka, ki imajo v prvonavedeni državi članici zaradi šolanja teh otrok v tej državi vsi pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011 in so tam vključeni v sistem socialne varnosti v smislu člena 3(1) Uredbe št. 883/2004, v vseh okoliščinah in samodejno izključeni iz pravice do posebnih denarnih dajatev, za katere se ne plačujejo prispevki.

- 81 Predložitveno sodišče pojasnjuje, da je treba za JD in njegovi hčeri šteti, da so bili v spornem obdobju vključeni v sistem socialne varnosti v smislu člena 3(1)(h) in (j) Uredbe št. 883/2004, ker so med svojim prebivanjem v Nemčiji prejeli dajatve za brezposelnost in družinske dajatve. Zato v skladu s členom 2(1) te uredbe spadajo na osebno področje uporabe navedene uredbe.
- 82 Kot je poleg tega navedlo predložitveno sodišče, so dajatve za kritje preživitinskih stroškov iz postopka v glavni stvari, ki so dajatve, katerih namen je upravičencem zagotoviti sredstva za preživljanje, posebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki, v smislu člena 3(3) in člena 70(2) Uredbe št. 883/2004, navedene v Prilogi X k tej uredbi (glej v tem smislu sodbo z dne 15. septembra 2015, Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597, točka 43).
- 83 Sodišče je že razsodilo, da se člen 4 Uredbe št. 883/2004 uporablja tudi za take posebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki (glej v tem smislu sodbo z dne 11. novembra 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, točka 55).
- 84 Res je sicer, da v skladu z ustaljeno sodno prakso namen člena 70 Uredbe št. 883/2004 ni določiti vsebinske pogoje upravičenosti do navedenih dajatev in da nič ne nasprotuje temu, da se zahteva, da morajo biti za dodelitev takih dajatev ekonomsko neaktivnim državljanom Unije izpolnjeni pogoji za pridobitev zakonite pravice do prebivanja v državi članici gostiteljici (glej v tem smislu sodbo z dne 14. junija 2016, Komisija/Združeno kraljestvo, C-308/14, EU:C:2016:436, točki 65 in 68 ter navedena sodna praksa), vendar je treba ugotoviti, da so imeli JD in njegovi hčeri med spornim obdobjem zakonito pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011.
- 85 Iz tega izhaja, da imajo JD in njegovi hčeri na podlagi člena 4 Uredbe št. 883/2004 pravico do enakega obravnavanja glede dajatev za kritje preživitinskih stroškov iz postopka v glavni stvari.
- 86 Vendar to, da se na podlagi nacionalne določbe, kot je člen 7(1), drugi stavek, točka 2(c), SGB II, osebe, ki so tako kot JD in njegovi hčeri državljani druge države članice, ki pridobijo pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, izključijo iz vsakršne pravice do dajatev za kritje preživitinskih stroškov, pomeni različno obravnavanje na področju dajatev socialne varnosti v primerjavi z domačimi državljani.
- 87 Kot je bilo že ugotovljeno v okviru odgovora na prvo vprašanje, se poleg tega odstopanje od načela enakega obravnavanja na področju socialne pomoči, določeno v členu 24(2) Direktive 2004/38, ne uporablja za položaj, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem imajo državljani drugih držav članic pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011. Glede tega se položaj, ki je tako značilen za to zadevo, razlikuje od položajev v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi z dne 15. septembra 2015, Alimanovic (C-67/14, EU:C:2015:597), in z dne 25. februarja 2016, García-Nieto in drugi (C-299/14, EU:C:2016:114), v katerih je uporaba tega odstopanja Sodišče pripeljala do priznanja odstopanja, ki ustreza odstopanju od načela enakega obravnavanja, določenega v členu 4 Uredbe št. 883/2004.
- 88 V tem okviru in iz istih razlogov, kot so ti, ki so navedeni v odgovoru na prvo vprašanje, je izključitev, določena v členu 7(1), drugi stavek, točka 2(c), SGB II, ker vodi do tega, da se državljanom drugih držav članic, ki imajo pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011, kategorično in samodejno zavrne vsaka pravica do dajatev za kritje preživitinskih stroškov iz postopka v glavni stvari, v nasprotju s členom 4 Uredbe št. 883/2004.
- 89 Glede na navedeno je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 4 Uredbe št. 883/2004 v povezavi s členom 3(3) in členom 70(2) te uredbe razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice, v skladu s katero so državljani druge države članice in njegova mladoletna otroka, ki imajo v prvonavedeni državi članici zaradi šolanja teh otrok v tej državi vsi pravico do prebivanja na podlagi

člena 10 Uredbe št. 492/2011 in so tam vključeni v sistem socialne varnosti v smislu člena 3(1) Uredbe št. 883/2004, v vseh okoliščinah in samodejno izključeni iz pravice do posebnih denarnih dajatev, za katere se ne plačujejo prispevki.

Stroški

- ⁹⁰ Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. Člen 7(2) in člen 10 Uredbe (EU) št. 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji je treba razlagati tako, da nasprotujeta ureditvi države članice, na podlagi katere so državljani druge države članice in njegova mladoletna otroka, ki imajo v prvonavedeni državi članici zaradi šolanja teh otrok v tej državi vsi pravico do prebivanja na podlagi člena 10 te uredbe, v vseh okoliščinah in samodejno izključeni iz pravice do dajatev za zagotovitev kritja njihovih preživalskih stroškov. Te razlage ne omaje člen 24(2) Direktive 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC.
2. Člen 4 Uredbe (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti v povezavi s členom 3(3) in členom 70(2) te uredbe je treba razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice, v skladu s katero so državljani druge države članice in njegova mladoletna otroka, ki imajo v prvonavedeni državi članici zaradi šolanja teh otrok v tej državi vsi pravico do prebivanja na podlagi člena 10 Uredbe št. 492/2011 in so tam vključeni v sistem socialne varnosti v smislu člena 3(1) Uredbe št. 883/2004, v vseh okoliščinah in samodejno izključeni iz pravice do posebnih denarnih dajatev, za katere se ne plačujejo prispevki.

Podpisi